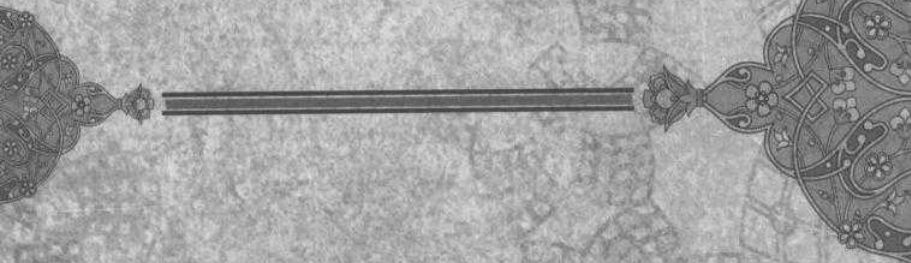

«پسرکم! حکمت بیاموز تا شرافت ی
زیرا حکمت آموختن دلیل دین داری است»

ایمان حکم

دکتر احمد دبیان

BP

حبیبیان، احمد - ۱۳۳۴

۸۸/۷۷

پای صحبت لقمان حکیم / احمد حبیبیان

۴ص

همدان: انتشارات برکت کوثر، ۱۳۹۴.

۲پ ۱۳۹۴ / ح ۸۴ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۰۶۶-۶۱-۴

کتابنامه.

۱. لقمان ۲. لقمان - کلمات قصار ۳. اخلاق اسلامی

الف. عنوان

۲۹۷/۱۷۵

انتشارات برکت کوثر

ناشر برگزیده استان همدان

نام کتاب: پای صحبت لقمان حکیم

مؤلف: دکتر احمد حبیبیان

شمارگان: ۱۰۰۰

صفحه آرای و طراحی جلد: کانون تبلیغاتی آپادانا

چاپ و صحافی: یوسف

قیمت: ۵۵۰۰۰ ریال

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۴

نشانی: همدان - چهارراه تختی، انتشارات برکت کوثر

تلفن: ۱۱۷۸ ۳۲۵۳ - ۹۰۴۵ ۸۱۵ ۰۹۱۸

با مشارکت: موسسه فرهنگی قرآن و عترت (نهج البلاغه)

استان همدان

فهرست

صفحه	عنوان
۱۱	پیشگفتار.....
۱۵	مقدمه.....
۱۶	اندرزهای اخلاقی و تربیتی لقمان.....
۱۶	خطر شرک.....
۱۶	اهمیت محاسبه اعمال.....
۱۷	اهمیت نماز، امر به معروف، صبر، تواضع، میانه‌روی و آهسته سخن گفتن.....
۱۷	دو شدن از دنیا نزدیک شدن به آخرت.....
۱۸	هم‌نشینی با داناان، تقدم آخرت بر دنیا.....
۱۹	توصیف ریبا از دنیا.....
۱۹	اهمیت بیت بر کودکی.....
۲۱	در میانه خوف و براء.....
۲۴	تمایل به دنیا به دنیا، شأ بدستی.....
۲۴	خطر همسایه بد.....
۲۵	خداوند رزاق حقیقی.....
۲۶	نشانه‌های دین.....
۲۹	اهمیت دوست خوب.....
۲۹	بنده خوبان باش.....
۳۰	توصیفی دیگر از دنیا.....
۳۰	غفلت از آخرت عامل بدبختی‌ها.....
۳۱	هدف‌داری علم.....
۳۱	اهمیت هم‌نشینی.....
۳۲	اهمیت یاد مرگ و رستاخیز.....
۳۳	میانه‌روی در معاشرت.....
۳۴	خطر گناه.....
۳۴	اهمیت حفظ اسرار.....
۳۵	رعایت ظرفیت دیگران در گفتار و رفتار.....
۳۷	روی آوردن به باقی (آخرت) و پشت کردن به فانی (دنیا).....
۳۷	دوستی با یاران اهل علم.....
۳۸	اندوه، بدخلقی و کم صبری، آفت ایمان.....
۳۹	اهمیت صله رحم.....
۴۰	به قسمت الهی قانع باش.....

- ۴۰..... حتی المقدور از کسی چیزی نخواه
- ۴۱..... خطر حسد
- ۴۱..... خوبی را از اهلش دریغ مکن
- ۴۲..... همواره ملازم دین باش
- ۴۳..... نشانه های دین
- ۴۳..... بدترین فقر، فقر محبت به دیگران
- ۴۴..... اخلاص در اطاعت خدا
- ۴۵..... با احسان نشین
- ۴۶..... بدی را با بی پاسخ مده
- ۴۷..... اهمیت نماز سر وقت
- ۴۷..... بهترین برات
- ۴۹..... تعجیل در تو
- ۵۰..... امین باش نه خائن
- ۵۰..... تقوی بهترین سرمایه ندگی
- ۵۱..... اندرز به عاقل نه سقیه
- ۵۱..... ترحم به ظالم ممنوع
- ۵۲..... پیامور و پیاموزان
- ۵۲..... کم گوی و گزیده گوی
- ۵۳..... تا می توانی عبرت بگیر
- ۵۳..... جوانی بهترین فرصت سازندگی
- ۵۴..... تا می توانی خشم را نگه دار
- ۵۴..... فقر بهتر از ستمگری است
- ۵۴..... تا می توانی مذبون دیگران نباش
- ۵۵..... هر کسی در گروه اعمال خود می باشد
- ۵۶..... به صالح بودن نماز
- ۵۶..... دنیا، اسارت است و آخرت، آزادی
- ۵۶..... خطر کبر
- ۵۷..... دوری از هم نشینی با متکبران
- ۵۸..... با تهی دستان پیامیز
- ۵۸..... بیمان را دریاب
- ۵۸..... شرط آمرزش خدا، اطاعت از اوست
- ۵۹..... همسایه را دریاب
- ۵۹..... خانه خوب، خانه ای است که کار خدائی در آن صورت بگیرد
- ۶۰..... دلا خو کن به تنهایی

- ۶۰.....خطر همنشین بد
- ۶۱.....زبان را نگه دار
- ۶۱.....عزت تو در کرو اطاعت از خداست
- ۶۲.....خدا را یاد کن، خدا هم تو را یاد کند
- ۶۲.....از مشورت با بزرگسالان غفلت نکن
- ۶۳.....خطر همنشینی با فاسقان
- ۶۳.....خطر دوست ندادن
- ۶۴.....هرگز به مؤمن ستم مکن
- ۶۴.....خطر سخن
- ۶۴.....هرگز به پیش سلام باش
- ۶۵.....هرگز برخاستن مکن
- ۶۵.....با قرآن صومعت مکن
- ۶۶.....در میانه خواب و بیداری
- ۶۷.....خطر هوی پرستی
- ۶۷.....روی به آخرت، پشت به دنیا
- ۶۷.....خطر زورگویی، تکبر، فخر
- ۶۸.....اگر تو از مرک غافل، مرک از تو نیست
- ۶۹.....مرک در کمین همه
- ۶۹.....خطر افشاء اسرار
- ۷۰.....انواع زنان
- ۷۱.....خطر خوردن مال یتیم
- ۷۱.....احاطه دوزخ بر همه مردم
- ۷۲.....از بد زبان فرار کن
- ۷۲.....دشنام مده تا دشنامت ندهد
- ۷۳.....از خوبی کردن یا مردم دچار خودپسندی نشو
- ۷۳.....حتی روزها هم در قیامت علیه تو شهادت خواهند داد
- ۷۴.....در اولین شب ورود به عالم قبر مورد سؤال واقع خواهی شد
- ۷۴.....دنیا بی وفاست بدان دل میند
- ۷۵.....سؤال از مال حلال و عقاب در مال حرام
- ۷۵.....خطر طمع
- ۷۶.....توجه به وصایای پدر، بهترین سرمایه فرزندان
- ۷۶.....کردنه‌های صعب العبور در انتظار توست
- ۷۷.....نماز، ستون دین
- ۷۸.....یا عالمان معاشرت کن

۷۸		اهمیت صبر در تکامل انسان
۷۹		اگر چیزی می خواهی از خدا بخواه
۸۰		رضایت خدا در گرو خشم تو به نفس اماره ات است
۸۱		از آموختن حکمت غافل مباش
۸۴		منابع

www.ketab.ir

پیشگفتار

اگر چه لقمان پیامبر نبود و به عنوان خلیفه خداوند در زمین، مانند داوود(ع) داورى و حکومت نمى کرد لیکن بخاطر نجابت ذاتی و خصوصیات اخلاقی‌ای که داشت، خداوند متعال به او حکمتی عطا کرد که زبانزد خاص و عام گردید. قرآن کریم درباره او مى فرماید: «وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ وَفَصَّلِ الْخِطَابِ» (القصص، آیه ۱۲) ما به لقمان حکمت دادیم، که مقصود از حکمت - بنا بر روایات - فهم و عقل است. لقمان با فهمی که خداوند به او عنایت کرد، توانست هزاران سخن حکمت آمیز و راه‌گشا به فرزند خویش و هر کس که به نحوی با او سر و کار داشت - نظیر حضرت داوود(ع) که سمت مشاورش را به عهده داشت - عرضه کند که به راستی هر کدام از حکمت‌ها و اندرزهای او، بابتی از ابواب اخلاقی، اجتماعی و حقوقی و فلسفی است که جا دارد صاحبان قلم آنها را شرح داده، نکات ارزشی آنها را به گوش نسل‌های آینده برسانند. لقمان گرچه پیامبر بود لیکن از طریق حکمت برگزیده‌ی خدا بود، لذا ائمه معصومین(ع) که خود اخصر خاصان الهی بودند و در علم و عصمت، گوی سبقت از تمام عالمیان را به دست آوردند، در بسیاری از موارد سخنان این حکیم الهی را بازگو می کردند. بنابراین، هم به استناد قرآن حکیم و هم روایات معصومین(ع) می‌توان سخنان این انسان فرزانه را با اطمینان خاطر الگوی اخلاق و رفتار خود قرار دهیم و

آنها را در زندگی خود پیاده کنیم.

لقمان بر اساس روایات یک مرد حبشی بود که ساکت و آرام و بی بضاعت بود. او دارای نظری عمیق بود و همواره می خواست که از همه چیز عبرت بگیرد. هرگز از دیدن و شنیدن امور خنده آور نخندید (مبادا که به گناه افتد) و هرگز از چیزی بخشم نیامد و با کسی مزاح نکرد. نه از دست دادن چیزی او را اندوهگین می کرد و نه از منافع بدست آمده شادمان می گشت. خلاصه این که این مرد بزرگ الهی، یک آینه تمام عیار از گفتار حکیمانه خود بود و با گفتارش انعکاس صادق از اعمال و رفتار او بود. به همین سبب خدا او را از طریق ملائک بر پادشاه حضرت الهی بر زمین (مقام نبوت) دعوت کرد و او را در این پذیرش مسیر گرداند. اتقان متواضعانه عرضه داشت که اگر خدا به این شغل فرمانم دهد، شما و طاعه لیکن اگر مخیرم گرداند، من عافیت را اختیار می کنم، یعنی خود را بر پذیرش این مقام معاف می دارم، خدا هم حکمت را بر او می آموزد. بر اساس روایات این حکیم عالیقدر همزمان با داوود بود و داوود بارها به او می گفت: «تو سبب حالت ای لقمان که حکمت بتو داده شده است و به بالای خلافت هم گرفتار ندی».

مجموعه سخنان حکمت آمیز لقمان به فرزندش بر اساس یکی از سخنان خود لقمان، حدود هفت هزار حکمت است که مع الاسف همه آنها در اختیار

نیست. آنچه که ما یافتیم مقدار اندکی است که در بحار الانوار جلد سیزدهم چاپ جدید تحت عنوان قصص لقمان و حکمه آمده است که مقدار آن به حدود صد اندرز می‌رسد. هر کدام از این مواعظ شرح مبسوطی را می‌طلبد، لیکن از آنجا که بنای مترجم و نگارنده بر اختصار بوده است، تنها به ذکر نکاتی کوتاه پیرامون هر یک از این مواعظ اکتفا نموده، شرح و بسط بیشتر آنها را به ارباب نظر و قلم سپرده است.

انگیزه انتخاب سخنان لقمان حکیم این بوده است که اولاً: این سخنان برگرفته از مسنوه نبوت و الهامات الهی است یعنی هر چند موضوع آنها شریعت نیست لیکن تحت عنوان حکمت خداداده «و من یؤتی الحِکْمَةَ فَقَدْ اُوتِیَ خَیْراً کَثِیْراً» (بقره، آیه ۲۶۹) نازل تا سخنان معصومین (ع) است. ثانیاً: جوانان و نوجوانان سرزمین ما با آنهاجم گسترده ای که از سوی استکبار فرهنگی مواجه هستند، نیاز شدیدی به این مواعظ دارند. لذا جا دارد مطالب این کتاب توسط مربیان و والدین در اختیار آنها قرار گیرد، باشد که با استمداد از الطاف الهی و تلاش برای خودسازی، حکمت نعمانی و سیره و اخلاق معصومین (ع)، الگوی اخلاق و رفتار جوانان عزیز ما قرار بگیرد. ان شاء الله.

احمد حبیبیان

مقدمه

تمدن بشری صورتی دارد و سیرتی، «صورت تمدن» همان است که امروز به تکنولوژی و فن آوری شهرت دارد و «سیرت تمدن» جنبه باطنی و انسانی است که معالاسف بسیاری از جوامع بشری به ویژه ایالات متحده آمریکا و ملل اروپایی به علت دور بودن از آموزه وحی از آن بی نصیب‌اند. هر چه زمان می‌گذرد، نیاز این گونه جوامع به تعالیم آسمانی بیشتر می‌شود. در کشور ما این هنوز با جامعه‌ای که پاک و عاری از آلودگی‌های اخلاقی باشد، فاصله زیادی وجود دارد و این در حالی است که منابع روایی ما سرشار از نصایح و اندرزه‌های اخلاقی است که با زیباترین شکل ممکن از زبان پیامبر اکرم (ص) و ائمه معصومین علیهم‌السلام بیان شده است. از جمله نصایح و اندرزه‌هایی که به راستی می‌توان آن را بهترین میراث اخلاقی و تربیتی اسلام دانست پندهایی است که لقمان حکیم به فرزندش گوشزد نموده است. بسیاری از جوانان ما از این گنجینه گرانقدر بی‌خبرند، لذا نویسنده بر خود فرض دانست که بخشی از سخنان این حکیم بزرگوار را که به خاطر عظمت شخصیت او، سورهای از قرآن به نام او نامگذاری شده است در این رساله بازگو نموده و در انتهای هر سخن توصیفی کوتاه ارائه نمایم. امید است این اثر بتواند تأثیر خود را در نسل جوان ما که سرمایه‌های این مرز و بوم‌اند بگذارد تا جامعه اسلامی ما شایسته اسوه بودن در جامعه جهانی - که تشنه حقیقت و آرزومند سلامت اخلاقی‌اند - را داشته باشد.